

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАН
НЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАН КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958

ИЮЛЬ

8

ВТОРНИК

№ 134 (4104)

Өртөз 20 коп.

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинде
(1 арты).
Бурят АССР—35 чыл болган (1 арты).
Школарын чаа өөрөдиге чымыга
үлөгерлиг белеткээр (1 арты).
В. Панов. — Анык коммунистер-биле
ажыл (2 арты).
Д. Кунзун. — Агитас-массаныг ажил
дуула күштөдирер (2 арты).
О. Ширап. — Аныктарнын район
көрдүсүндө (2 арты).

Н. Дига. — Шахмат удуу пропаганда
ны үргүчү чорудар (2—3 артынар).
В. Цыпин. — Олча-ажык үндүртүү
тырттарда хоойлуну хажымш болбас (3
арты).
И. Кызыл-сол. — Чаш малдыг ижин-
шыйууду, өкпе аарыктарын эмнөөрүнүн
чаа аргалары (3 арты).
Н. Радченко. — Чаш урууларын ка-
дым камгалаар (4 арты).

Кыдатта дөөд өөрөдиге чымыга
жыл (4 арты).
Калык камгалаа тазамы-биле МАР-нын
чедикшилер (4 арты).
Вьетнамдыг информация агентственин
медетгели (4 арты).
Де Голльдуң Ажирге чоранынга (4
арты).
АКШ-тың болгаш Канаданың аразында
чаа шериг дүгүрүмдүгү (4 арты).

Шажынга удур пропаганда

Массалы-биле лам, хамнарга
чүдүр, «хам ыаш», «оваа дагым-
рыпта» киржар, өртөмчөйле чок
болгаш турбаан-даа «бурганнарга»,
аны-бүрү «селентиг күштерге»
чүдүп сүзүлдүр чорукту совет ния-
тедеде кижилер шагда-ла уткан.
Кижинин угаан бодалы атомни агы-
гы-ангы кезектерге чарылдыр-
тар, Черник кылмаал эдеринчиле-
рин чогаалып, октаргайже салым
үндүртүрүн боттандырыптар ша-
жындыг бедик денемге четкен.

Ындыг турбуже чамдык ийн
чандыс хожундагый кижилер чүте
ам-даа бурган шажынга чүдүп, ла-
ма, хамнарнын үнденин чок меге
чугааларынга бүзүрүп турарлар?
Чүте дээрге, капиталыныг арты-
шыкчылар оларнын медресинде
барын, а чамдык партия органи-
зациялары шажынга удур пропаган-
данын барык чорутпастанын,
чочуп ортузунда бойдус өртемни-
ниг темаларыга лекциялар ховар
комитеттерин турарын херекчилеп
турар. Чөөн-Хемчик, Тес-Хем, Каа-
Хем, Улуг-Хем районнарга бо чылды-
к бири чартымында ындыг лек-
циялар болбаан деп чугаалап бол-
ур. Каа-Хем, Тес-Хем районнарым
чамдык чурттагычлары өртемни
шажын байырдалыг хүнерин деген-
деген, бурганга чүдүп сүзүлдүр
чачылган боттандырын турар, ын-
чангаш шажынга удур пропаганда-
нын чорудары партия организа-
цияларнын чугула соругаларын
бирөөз болур. Ында партия рай-
комнары болгаш өге организация-
лар секретарлары бо ажылды чү-
гудага көрбөй турарлар. Тес-Хем
районун Шурмакта мыйтан өт-
керекедер бүдүрүп прокомбинат
районда улуг бүдүрүп чери. Ында
масса-политиктиг ажылды кошкак
тургусканын харазы-биле ком-
бинаттын ажылчылар бурган
байырдалыг хүнери «тропка»,
«спаска» болгаш еске-даа ындыг
чикеттиг хүнери массалы-биле
дегендеген, аргалар чүдүрүп хей.
Ында партия организацияларнын
секретары эш Советов манаа пар-
тияди-политиктиг ажылды күш-
тедирерин улуг, харын боду бе-
зин о хүнерде бурган байырда-
лын дегендеген, аргалап турар.

Партия райкомунуң пропаганда
болгаш агитация кылдып, политик-
тиг болгаш өртем билгилер иштер-
ди иштелидиң район салбыры
шажындыг өртемге удур реалсы-
лык чорудуну, ажылчыларын бү-
дүрүдөгөн хооруттадырын, планын
оовааларын күсүдирине моондак
болуп турар чорун кижилерге
тайылбырлар тазамы-биле
бөтүт хемчегер албаан. Ол тема
дугайында ында агитпунктга чак-
гыс-даа лекция болбаан. Суурнуң
чурттагычларнын бажынарнынга
агитаторлар ховар көстүр, ында
хаа кезе-даа шажын дугайында
«багай» чүве чугаалаарын дий-
мей турарлар.

Бистиң чуртувуста хүрөө күрү-
венен тусыйлаптыган. Хамааты-
ларга бүтүле политиктиг хостага-
ларын тывысканы мыйшаа, кым
калдыг шажынга чүдүрүп азы чү-
дүвези, шажынга удур пропаган-
дын чорудары хостуг. Ындыг бол-
заа чамдык удуртучу иштер, про-
пагандистер ол хосталганы шын
эвес билеп, шажынны ажылчы
чочуну ортузунда иштерде иш-
тер чорударга удур пропаганда
чорутпай турар.

Бистиң чуртувустуң хамаатыла-
рында чүдүлө сүзүлдүр хостугу
тывысканы дээрге, шажынга чү-
дүрүп, бүүдүлү, чүвениң ужуру
бийбейн чорур хамаатыларын кижилер
ажылды чорутпаса, шажын-
нын меге хуурма суртаалыныг
удур пропаганда кылбас дөни кан-
цап-даа ол эвес. Бистиң чамдык
хожундагый кижилерини ша-
жынчылар мегелеп, оларнын бажын
төөрөдип турар ша жындыг факты-
лар бар турга, ындыг чорукту
анаа-ла өйн өрттер өрге бисте чок.

Кижилерин медресинде капита-
лизмин болгаш феодализмниң арты-
шыкчы болгаш шажынчы суртаалы-
га удур партия организациялары
идея тазамы-биле демиседе үргү-
чү чорудар күсүлдүр. Шажын-
нын тывыганын үнденин болгаш
оң реаксылыг бүдүш шынарды
марксисчи-ленинчи өртемге үндө-
лөп чонга тайылбырлар херек.
Шажынга удур өртемниг пропаган-
данын чорударда лекторларын, про-
пагандистерин шилип алырычы
улуг кичөөнтей салыр херек. Ындыг
пропагандистерин составыга
шымырак билгилег, марксисчи-
ленинчи философиянын айтырыгларын
билер иштерин кийрери чугу-
ла.

Бойдуста болгаш ниятидеде бо-
луп турар чугула болушкунарын
өртемни болгаш техниканыг чедик-
шикиннегине үндөспөз ажыл-
чы чонга тайылбырлар чоруп ша-
жынга удур пропагандагы өң
дөштөгү аргалы болур. Ынчангаш
бойдус өртемниг дугайында тема-
ларга лекцияларын хей номчуур,
Черник тывыганынын, бойдуста
болгаш ниятидеде аны-бүрү бо-
лушкунарын дугайында ша-
жынчы номналың үнденин чогун
амыдыралга көргүзүп турар бойдус
өртемниң, астрономиянын, хи-
миянын, физиканың, медицинаныг
болгаш еске-даа өртемниң хөг-
жүдөниң дугайында айтыры-
ларын ажылчы чонга таныштырар
херек.

Шажынга удур темаларга лек-
циялар амдырал-биле, бистиң
чуртувуста коммунист тургузууш-
кунуң практиказы-биле, өртем-
ниг болгаш техниканыг чаа чедик-
шикинне-биле хандыр хол-
башпап турар учурда. Ол чокка
шажынга удур бистиң пропаган-
даныг дөштөгү, чидик эвес болгаш
дуза берип шыдаас.

Чырыктын дээртыг хүнүсө
— коммунист бүзүрүдүг чоруп
орар бис. Коммунист дөм демисе-
ге кижилерин медресинде капита-
лизмин болгаш феодализмниң арты-
шыкчыларын арылдырып дөш де-
миседе бистиң идеологияг ажыл-
чы улуг черин ээлээр.

Шажынныг хоозун суртаалыгга
алып чорур кижилерин кижилер-
деде шажынга удур темаларга лек-
цияларын, беседаларын, өртем та-
лазы-биле тайылбырлыг кино-чу-
руктарын, политиктиг агитация
болгаш пропаганда ажылчыг бү-
гөле хевирлерин ажылгаары чугу-
ла.

Ам чагыт үеде ол темаларга лек-
цияларын колхозтарга, үлетпур бү-
дүрүдөгөргө, ажылчы чонунуң
чурттап турар черлеринге, чабыл-
ларда, фермаларда малчынарга
чорудар, шажынныг «хулгазын-
ныг» дээр меге суртаалдарын
үнденин чогун көргүзүп турар өр-
тем тайылбырлыг кино-чуруктарын
ажылчы чонга үргүчү көргүзүрүн
калбаа-биле организаастары чугу-
ла.

Кижилерин медресинде капита-
лизмин аны-бүрү бужар бак арты-
шыкчыларын ууткаарычыч уткан-
ган идеология ажылчы кабак
форнт-биле чорударын өргөжөп
чугулазын бистиң партиязынын
Тен Комитеди бүтү коммунистерге,
партия организацияларына хей
уаа айтып келген.

Бо тазамы-биле идеология ажыл-
чы ажылчы массаларнын медреси-
ниң денелдин бедиринге, бистиң
чуртувуста коммунист тургузууш-
кунуң херөөнө «оларныг күш-
ажылчы болгаш политиктиг иш-
лейин көдүрүпке улуг идига
өөр.

Пленумнун доктаалын таныжып турар

Чөөн-Хемчик районун «Ымыл
гараачын» колхозунда партия ор-
ганизациянын актив СЭКП ТК-
нын ивон Пленумунуң доктаалын
танышкаш, мыйшаа дузадаларын,
МТС-терниң ажылдаан дөш
латура төлөрин дүжүр дугайында,
кезе ажил-агый продуктуларын
бетелдирерин чаа чурумчу,
өртерктерин болгаш негеледе-
лерин дугайында ол төгүлдүг до-
кументини бир үн-биле чүдүлдүрү-
пүп хузап алган.

Ажылчы чонларын чагай бай-
далынын денелдин улам-ла бедир
көмчөгөрүн айтып ол доктаалды

жынчылар мегелеп, оларнын бажын
төөрөдип турар ша жындыг факты-
лар бар турга, ындыг чорукту
анаа-ла өйн өрттер өрге бисте чок.

Кижилерин медресинде капита-
лизмин болгаш феодализмниң арты-
шыкчы болгаш шажынчы суртаалы-
га удур партия организациялары
идея тазамы-биле демиседе үргү-
чү чорудар күсүлдүр. Шажын-
нын тывыганын үнденин болгаш
оң реаксылыг бүдүш шынарды
марксисчи-ленинчи өртемге үндө-
лөп чонга тайылбырлар херек.

Шажынга удур өртемниг пропаган-
данын чорударда лекторларын, про-
пагандистерин шилип алырычы
улуг кичөөнтей салыр херек. Ындыг
пропагандистерин составыга
шымырак билгилег, марксисчи-
ленинчи философиянын айтырыгларын
билер иштерин кийрери чугу-
ла.

Бойдуста болгаш ниятидеде бо-
луп турар чугула болушкунарын
өртемни болгаш техниканыг чедик-
шикиннегине үндөспөз ажыл-
чы чонга тайылбырлар чоруп ша-
жынга удур пропагандагы өң
дөштөгү аргалы болур. Ынчангаш
бойдус өртемниг дугайында тема-
ларга лекцияларын хей номчуур,
Черник тывыганынын, бойдуста
болгаш ниятидеде аны-бүрү бо-
лушкунарын дугайында ша-
жынчы номналың үнденин чогун
амыдыралга көргүзүп турар бойдус
өртемниң, астрономиянын, хи-
миянын, физиканың, медицинаныг
болгаш еске-даа өртемниң хөг-
жүдөниң дугайында айтыры-
ларын ажылчы чонга таныштырар
херек.

Шажынга удур темаларга лек-
циялар амдырал-биле, бистиң
чуртувуста коммунист тургузууш-
кунуң практиказы-биле, өртем-
ниг болгаш техниканыг чаа чедик-
шикинне-биле хандыр хол-
башпап турар учурда. Ол чокка
шажынга удур бистиң пропаган-
даныг дөштөгү, чидик эвес болгаш
дуза берип шыдаас.

Чырыктын дээртыг хүнүсө
— коммунист бүзүрүдүг чоруп
орар бис. Коммунист дөм демисе-
ге кижилерин медресинде капита-
лизмин болгаш феодализмниң арты-
шыкчыларын арылдырып дөш де-
миседе бистиң идеологияг ажыл-
чы улуг черин ээлээр.

Шажынныг хоозун суртаалыгга
алып чорур кижилерин кижилер-
деде шажынга удур темаларга лек-
цияларын, беседаларын, өртем та-
лазы-биле тайылбырлыг кино-чу-
руктарын, политиктиг агитация
болгаш пропаганда ажылчыг бү-
гөле хевирлерин ажылгаары чугу-
ла.

Ам чагыт үеде ол темаларга лек-
цияларын колхозтарга, үлетпур бү-
дүрүдөгөргө, ажылчы чонунуң
чурттап турар черлеринге, чабыл-
ларда, фермаларда малчынарга
чорудар, шажынныг «хулгазын-
ныг» дээр меге суртаалдарын
үнденин чогун көргүзүп турар өр-
тем тайылбырлыг кино-чуруктарын
ажылчы чонга үргүчү көргүзүрүн
калбаа-биле организаастары чугу-
ла.

Кижилерин медресинде капита-
лизмин аны-бүрү бужар бак арты-
шыкчыларын ууткаарычыч уткан-
ган идеология ажылчы кабак
форнт-биле чорударын өргөжөп
чугулазын бистиң партиязынын
Тен Комитеди бүтү коммунистерге,
партия организацияларына хей
уаа айтып келген.

Бо тазамы-биле идеология ажыл-
чы ажылчы массаларнын медреси-
ниң денелдин бедиринге, бистиң
чуртувуста коммунист тургузууш-
кунуң херөөнө «оларныг күш-
ажылчы болгаш политиктиг иш-
лейин көдүрүпке улуг идига
өөр.

Шажынныг хоозун суртаалыгга
алып чорур кижилерин кижилер-
деде шажынга удур темаларга лек-
цияларын, беседаларын, өртем та-
лазы-биле тайылбырлыг кино-чу-
руктарын, политиктиг агитация
болгаш пропаганда ажылчыг бү-
гөле хевирлерин ажылгаары чугу-
ла.

Ам чагыт үеде ол темаларга лек-
цияларын колхозтарга, үлетпур бү-
дүрүдөгөргө, ажылчы чонунуң
чурттап турар черлеринге, чабыл-
ларда, фермаларда малчынарга
чорудар, шажынныг «хулгазын-
ныг» дээр меге суртаалдарын
үнденин чогун көргүзүп турар өр-
тем тайылбырлыг кино-чуруктарын
ажылчы чонга үргүчү көргүзүрүн
калбаа-биле организаастары чугу-
ла.

Кижилерин медресинде капита-
лизмин аны-бүрү бужар бак арты-
шыкчыларын ууткаарычыч уткан-
ган идеология ажылчы кабак
форнт-биле чорударын өргөжөп
чугулазын бистиң партиязынын
Тен Комитеди бүтү коммунистерге,
партия организацияларына хей
уаа айтып келген.

Бо тазамы-биле идеология ажыл-
чы ажылчы массаларнын медреси-
ниң денелдин бедиринге, бистиң
чуртувуста коммунист тургузууш-
кунуң херөөнө «оларныг күш-
ажылчы болгаш политиктиг иш-
лейин көдүрүпке улуг идига
өөр.

Шажынныг хоозун суртаалыгга
алып чорур кижилерин кижилер-
деде шажынга удур темаларга лек-
цияларын, беседаларын, өртем та-
лазы-биле тайылбырлыг кино-чу-
руктарын, политиктиг агитация
болгаш пропаганда ажылчыг бү-
гөле хевирлерин ажылгаары чугу-
ла.

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинде

Хузунда чуртталга тудуун тур-
густуна берген хевир ёзуугар хөг-
жүдери-биле чергелештир коопера-
тивтиг кижигүнериниң хуу акша-
хөргөттеринин күсели-биле хоорай-
ларга болгаш хоорай хевирлэг
сүзүлгө хей квартиралыг чурт-
талга бажынарнын болгаш хоорай
кыды черлерге чайлаг бажынар-
нын тудуун боттандырып-биле
чуртталга тудуунуң болгаш чайлаг
бажынарны тудуунуң кооператив-
дин улам калбаа-биле хөгжүдери
чугула ажытыг деп, чуртталга
бажынарнын кооператив шугуму-
биле туларын калбартып дугайында
ССРЭ-нин хамаатыларынч күз-
елдер барымдалаш, ССРЭ-нин
Министрлер Чөвүлелинде көргөн.

Чуртталга тудуунуң болгаш чай-
лаг бажынарны тудуунуң коопера-
тивтерин бүдүрүдөгөрүн, албан
чөдөрүн, организацияларнын
кылган дилөө ёзуугар ажылчы
чоннар депутаттарын чөдөр-
Советтеринин чамныга оларын
шнатири ёзуугар организаастагы-
лар.

Чуртталга тудуунуң болгаш чай-
лаг бажынарны тудуунуң коопера-
тивтеринин кижигүнери болза,
чуртталга бажыныг (бажынарны)
азы чайлаг бажынарнын тудуу эгел-
дөөрүн мурунда тудуунуң до-
лөрүнүн кемчээл-биле акша-
хөргөттерин кийрер күзүлдүрүт.

Кооперативтерин кижигүнери
болгаш оларнын өг-бүлелеринин кижигү-
нери чуртталга бажынарнын
болгаш чайлаг бажынарнын туду-
рыга боттары кийрер болурлар.
Оларны күш-ажык чарыгалдары-
нын өртөө тудуунуң өртөө төлө-
ринге кийр санаар учурда акша-
хөргөттеринин түңгө кийр санаар.

Чуртталга тудуунуң болгаш чай-
лаг бажынарны тудуунуң коопера-
тивтерин чуртталга бажынарнын
болгаш чайлаг бажынарнын
тудууну көрө-хүлөөлгө ёзуугар

кыдыр тудуу-өнтөгө ажылдарын
күрүнө планынга кийрерин болгаш
чуртталга бажынын (бажынарны)
азы чайлаг бажынарнын тудуунуң
дөлу өртөө айтылган
кооперативтер банкыга кийргени-
ниң соонда ол бажынарнын бол-
гаш чайлагларнын тудуунуң чурт-
талга тудуунуң болгаш чайлаг бажы-
нарны тудуунуң кооперативтер-
биле чөшөөрөшкөн хуусааларнын
иштинде боттандырып турарын
эвилдешкен республикаларнын
Министрлер Чөвүлелинде, улус
ажыл-агый Чөвүлелинде болгаш
ажылчы чоннар депутаттарын чө-
дөр Советтеринге санаалаш.

Чуртталга тудуунуң болгаш чай-
лаг бажынарны тудуунуң коопера-
тивтеринин чуртталга бажынар-
нын болгаш чайлаг бажынар-
нын тудуунуң чамныг аай төлөспө-
лөг ёзуугар, база таварыга бол-
гаш, кооперативтерин кижигүнери-
ниң күсели-биле тургустунан
чурум барымдалаш бадылаан хуу-
зуна төлөспөдөр ёзуугар бот-
тандыргалар учурда.

Чуртталга бажынын (бажынар-
нын) тудууларын смета ёзуугар
өртөө тодаргайларда, ССРЭ-
нин Министрлер Чөвүлелинде 1951
чылды февраль 22-дег тускай
айтышкынына доктааттыган
тудуу материалдарын, кылгаларын,
көзөктөрүн, чартык фабрикаларын
болгаш тер-хөргөктерин үндүрүп
өөрүнүн негеледери барымдалаш,
төлөспөдөр кылгырынга,
чаагайдылганга, ногаанчылганга
болгаш орук-харызы кылгырынга
үнер чарыгалдарын санап тур-
гаш тодаргалар учурда.

Чуртталга тудуунуң болгаш чай-
лаг бажынарны тудуунуң коопера-
тивтерин чуртталга бажынар-
нын болгаш чайлаг бажынар-
нын ажылдарын кооператив өн-
чүзүн өртемниге болгаш боттары-
ны күсели-биле боттандыралар.
Кооперативтиг чуртталга шөдүн

БУРЯТ АССР—35 ЧЫЛ БОЛГАН

Бурят улус июльдуң 6-да Бурят
Автономун Совет Социалист Рес-
публиканын тургусканынын 35 чыл
болгаш өйн байырдалды-биле деген-
деген өртөөр. Ол кайтамчы-
тыг болушкуну холбаштыр рес-
публиканың хөгжүдөниң дугайы
чугаалап бөрүн Бурят АССР-
нин Дөди Советинин Президиумун
дан сартаа эш Д. Ц. Цыремпило-
нун СЭТА-нын корреспондентизин
дилөө. Эш Д. Ц. Цыремпило-
нуң чугаалаан:

— 35 чыл дээрге — төгү та-
лазы-биле кыска хуусаа, ынчал-
даа улуг өрүк улустун агы-дун-
ка дузалачымы-биле, муруннык
ниитиле-экономикиг тургузууга
даянып алгаш, бодунуң чуртун
үнденин-биле чартып аларына
ол хуусаа Совет Бурятинин
ажылчы чоннарынга четчир бол-
ган. Үлетпүрү машина тудуу,
даг рулазы, аш-чөм, мый, чини
үлетпүр, тудуу материалларын иш-
паш ындыг чугула адырларын өрт-
көш 35 чылдарын дургузууда чаа-
зы-биле тургусулаан. Амгы үеде
республикада 300 ажыг үлетпүр
бүдүрүлгө ажиллап турар,
олар 1923 чылда бүдүрүп үндүрүп
турганымдан барык 400 хуу ажыг
продукцияны бүдүрүп турар.

Үлетпүр хөгжүдөниң темпелеринин
тааламы-биле Бурятия болза
автономун республикаларнын ара-
зында бири черлерин бирөөнө
туруп турар болгаш Чөөн Сибири-
нин экономикасында кончуг чугула
рольду ойноп турар.

Республиканың моон соңгаары
хөгжүдөниң перспективалары
улуг өөршүлүг. Геологтар оң агы-
гы-ангы кылгаларында ажыктыг
казымадарнын чаа-чаа черлерин
тын турар, шахталарын, рудник-
терин чер болганда тудуу, чаа-чаа
заадтарын, комбинаттарын ажыл-
лаады кийрер турар.

Үлетпүр-биле кады хоорайлар
болгаш өртөө турар. Шаанда кезе
хойрагымаш турган Верхнеудинск
(амгы Улан-Удэ) Забайкалениң
улуг үлетпүр болгаш културтуг
төү болу берген. Хоочун хоорай сүт
салдазын бир ишекке хамаа-

Ляхта экижил турар. Селентаның
хоозунда Гусиний хөлдүн өрнинеде
бурят хөмүр даччыларын Гуси-
нозерск деп хоораймы элөөн каш
чыл буртунар тыттып келген. Ка-
менск, Выдрино, Онохой, Нушич
болгаш еске-даа хоорай хевирлэг
ажылчин сүзүлгө чуртталга
көстүп келген. Чуртталга тудуу
улам калбаа-биле дегереп турар.
Чүте чамныг өртөө чылда күрүнө
акша-хөргөттеринин күсели-биле
100 муң дөрбөлүн метр чуртталга
бажынарны тутуунган. Күрүнө
чөдөрүн болгаш ведомстволарнын
дузалачымы-биле ажылчы чоннар
боттары база барык мича хирепи
тудуу алганнар.

35 чылдар иштинде өрттөп кел-
ген орууче хая көрүп көргөш,
Бурятинин ажылчы чоннары кел-
дө ажыл-агый тазамы-биле улуг
чедикшилеринге база чоргоарал-
биле дегендеген турарлар. Совет
өртөө бурят улуска сүзүлгө
чуртталганы шнатириң дуза-
лаан. Ниятинин күш-ажылы бол-
гаш амгы үеңи машиналары аңа
кур черлерин шнатириң азыр бол-
ган оларга тарааны, ногааларын
өстүрер, мал ажылчы чаа үнденин-
ге чорудар арганы берген. Оң
түндөш дүргөн көстүп келген: та-
рааның шөлу чыл-чыл-биле көвү-
лөп турар. Республиканың кезе
ажыл-агыйнын чугула адыры —
ниитинин мал ажылчыны баш са-
ны болгаш продукттуу өзүп турар.

Чүте өөлгү үш чылдарын дур-
густунда республиканың колхозтары
болгаш совхозтары сүт бүдүрүл-
гүн 2,2 катал, дүктүү— 1,8 ка-
тал, хаан өдөниң — барык 2,5
катал көвүдөткөн. Ынчалза-даа ол
денел көдөниң ажил-ишчилерин
хандырбай турар. Олар болза кур-
лааларлар ам-даа брүрү-биле
ажылдаттырмаан дээрин билдир-
гөн. Ынчангаш 1958 чылда соруг-
галарын планнап турда өр, хөрө-
жө күрөкчүлүк, совхозтарын өр,
хөргөжөн ажылчыларын болгаш кел-
дө ажыл-агыйнын тускай өртем-
нигер болза, чылдын дургузунда
төү болу берген. Хоочун хоорай сүт
салдазын бир ишекке хамаа-

рыштыр колхозтарга 1600, совхоз-
тарга 2 муң калогарым чедир көвү-
лөдөрүн, айт болгаш дүк бүдүрүп
бүдүн чартык катал бедирин
хүлөөтөтөр.

Совет өрте-чагыртыныг чылдарында

ЭМЧИНИН СҮМЕЗИ

Чаш уругларнын кадыын камгалаңар

Чай джери-биле уругларнын ажин-шөйүдү аарыгларынын саны көбүдөр. Уругларнын организми илп кошканды, оларны аарычыл болдурунар. Ижин-шөйүдү аарыглары ылангы чаш уругларга узуг айымдыт. Уругнуң организми ош шагарыдыр болгаш өске аарыгларга оң удурланыр күжүн кошканды турар.

Уругларнын ажин-шөйүдү аарыгларынын болу бээр кол чыдагалынар—аарыг өскүдөр микробтарнын организмиче шүгүп кирери болур. Шын эвес чегерилге база анаа чылдак болур. Уругнуң чеш шингедир организмине микробтар аш-чешни арыг эвес белетөөниден болгаш шыгжааныдан калдап кирер. Ижин-шөйүдү аарыгларынын непертеринге ымыраалар узуг болду. Олар алажа штинге, бок төккөн черлерге, арыгларын бажынарга узуг чоруп турарлар болгаш оларнын аспактарына микробтарын хирлерин кезектери чышмыгалай бээр. Бажыче узуг кырап келип, аш-чемге, савага, уругнуң арынна олар хонгулаш, ижин аарыгларынын микробтарын тардырлар.

Чаш уругларга оша айымдыг аарыг—дисентерия болур. Ол коңчүг халдыарын аарыг. Уну дисентериянын микробтары өскүдөр болгаш олар уругнуң асыныче чеч-биле азы хирлп хол дамып кирер. Ол микробтар чеш шингедир организмине кире береш, чеш шөйүдүлерин шарагы картынын дегилерин болдулар, база ош ылай болгарынын хораннары-биле бүтү организмине хораннар. Уругнуң температурасы бедир, кулар, кулу олуртур анаар, ол чамдыкта хонутта 60 хире четкилар.

Чамдык таварымгаларга дисентерия хенертен эгелээр. Эртен уруг төлүт, чеге эки тургаш, кезе ош температурасы көдүрүп кээр, кулу олурткадан ила, шара көстүп келер. Эске таварымгаларга аарыг чаш хирлерин иштинде чорту төлүтүр. Дисентериядан араан соонда уруг коңчүг оожум сегир, оң чамдыкта катап тургузар төлөөдө чамдыкта элөөн чаш айлар негетинер.

Чаш уругларга кыжык база удаа-дараа болулар, ону диспепсия деп аалар. Чайгы үеде диспепсия хей болур, чүге дээрже мичан уругнуң организми суларан турар болгаш ижин аарыгларына азынчыл анаар, ону ангыда чашын чеш база дүргөн уреличыл болур. Эмиг эмес уругларга кыжык элөөн дый болдулар. Кыжыктын болу бөөри уругнуң ияни байданынган орничок хамаарыт. Уруг грипптен араан болза ош организмине кошкар болгаш ош чешинте бичил-дас таарымча чок чүве болурга ижин-шөйүдү аарыгына чедир болур.

Уругларнын диспепсияны чиле болгаш аар хевирин болулап болур. Чик хевирин бөдүн, а аар хевирин токсивит диспепсиялар дээр. Оларнын кайгы-дас болууга, кыжыкташкын, огушкун азы кусту бөдүлдүп келер. Бөдүн диспепсия болганда ол бүтү чүдөр чиле эвес болур болгаш уругларга өм-дас бербей, чешин таарымштырарга-ла эрте берип болур. Иччала-дас бөдүн диспепсия ылангы чашын аар хевире —токсивит диспепсияге шалчыл бери болур, ол хевире кузаны шыгыраар, кулу олуртуру көвүдөр болгаш уругларнын баказы суггай бээр. Уруг арып, кара онтайы, арын агара бээр, ол өйдө меделерин ышкынары ховар эвес, чамдыкта уйгучу азы алгычы болу бээр, температура 38—39 градус чедир көдүрүр. Айымдык шарымдал болу

бербей-биле ындыг уругну ол дораан эмчиге чедир ужурут.

Кыжык болу бөөрге, чамдык нелер уругнуң иштери үнү турары-биле ындыг-дыр дөш тоовас болулар. Чижээлөөрге, азы ай болган Н. Сама хүнде 4—5 катап кулу олуртуп турар анаарган. Ош неми уругнуң ижин үнү турар болгаш ындыг-дыр дөш тоован. Сашаның кадым хүн бүрү-де баксырап, кыжыктың кырынга кузаны база немешип келген, денини күдүлүп эгелеш. Неми уругну кадырган көк-клат хандыкы-биле чегерип турган. Сашага ол үеде чангыс-дас дүл үмөйи турган болгаш ош кадым баксыраан. Иччангаш ош авазы эмчиге баар ужурга таварышкан, уругнуң аарымы аар болу берген турда эмчиге чыгырган.

Ижин-шөйүдү аарыгларындан уругларны канчаар камгалаары? Хамыктың мурунда уругну шың чегерер, ош ажалгазын өкшөкчүлөр керек. Иччаар болза, уругларнын организми микробтарга узуг бажыг болур болгаш аарычыл эвес болур. Эмиг эмес, инең азы хой суду-биле чегерип турар уругларнын ижин-шөйүдү аарыгларындан аарымы эмиг эмер уругларнындан хей болгулар.

Уругну кадым кылдыр өстүрүп азыр төлөөдө, эмг-биле акарларын ангыда, балтайгы хүннерден эгелеш-ле чегериптиши чычуруму эдээр керек: шакты сапак алгаш, ол-ла шавтарында чегерер, дүне эмбирип болбас. Шингедир ап болур хире чеге чешни уруг чешин дөш оралдыр керек. Уругну идөөдөй суггап болбас.

Уругларны 5—6 ай болуп турда немедө чем-биле чегерип эгелээр, ону эгелөөдө эмчиден, фельдшерден, сестрадан сүмени ылавыла алган турар ужурут. Иенин сүтү чедипшес болуп турар таварымгаларга уругларны чамдыкта 3—4 айдан эгелеш немедө чем-биле чегерип эгелээр. Иччаарга чаш уругну чүгө эмчиге чешээрден чеш-биле чегерер ужурут. Уругну чегерер дөң, белен уреличыл аш-чешни соок чегре, арыг савага калгалар керек.

Чашын болгаш чашын, чижээ, апрельден октябрга чедир, уругну эмбиреринден адырып черле болбас. Ижин-шөйүдү аарымы турда эмг суду уругга эң-не дээрэ эм ол болур. Оң-биле кады 6 ай азы бергенде уругну чангыс-дас эмг суду-биле чегерип час болбас. Уругну эмбирери узамдыга бергенде, чижээлөөрге, чайгы айларда, бир харым уругну хонутта чүгө бир-ини катап эмбирер ужурут. Ону иччаар ужуру болза, уруг бир эвес аарып бөөре эмбирери-биле иенин сүдүн камнап азыр дөш иччаар.

Уругну ош организмине микробтарын шүгүп кире бөөринден камнаар керек. Анаа чешни чаа продуктулардан, арыг столга, арыг савага, саваннап арым чүнүп алган хол-биле белеткен бээр ужурут. Чешинер башында уругнуң холдарын база чуңдулар болгаш ош чешинер саванын илп сугга хайндырар керек. Уругнуң ойнаар чүдүлерин, бажың иштин база арыг тургузар. Сүтү чүгө хайндырар бол бээр, чүтү дээрже сүтү хайндырарга микробтар өлүрер.

Иччаар—халдыарын аарыгларынын, ылангы ижин аарыгларынын тардыкчылары. Иччангаш ымыраалар-биле демисал чорундар: сонгаларны нарын четкелер-биле дугулар, ымыраа чышшынар сазымнарын, ымыраалар өлүрер хораннарын ажыглаар, стол кырынга хирлп сава артырбас, чеш толгаччыларын аштар, ымыраалар анаа хонмазын дөш чешин кырындан дугулай шывар.

Иччаарлар-биле демисежиринге «ДТ» деп порошок коңчүт эки. Ону сугга эзилдереш, анаа чүлүштү булгааш, оң-биле сонган кырактарын, чаактарын чозар керек. ымыраалар уругчу анаа турарлар болгай. Ол чүлүштү-биле стол кырымын, ош шыгыларын чодун болбас, чүтө дээрже «ДТ» деп порошок кижиниң кадыныга хоралыг болгаш ону оварымчалыг ажыглаар керек.

Даштым чамдык таарымча чок байдалар уругларнын аарымынга база чылдак болуп болур. Чижээлөөрге, уругларнын изиргендир ораарын, ышмак өрөөлгө азы илп хүнде ур тудары уругга багай садыларын болур болгаш ол болза ижин-шөйүдү аарыгларынын өскүдүрүнө чылдак болуру ховар эвес. Иччангаш чайгы үеде уругну агаарлардыр керек (илп хүнге эвес), чымыг суг-биле чуңдуларын ажыктыг болур. Илпге уругну серин кылдыр хепкерер. Ош бажын ак пес-биле ылавыла шарын азыр ужурут. Уругну ышмак өрөөлгө удурар, илпидир шугаары хоралыг.

Агаар бойдус илп турда уругну эмбирин чегереринин аарымыз хей эвес — 2-3 шопулакчытам — соодуп каан хайндырган сугну уругга берип тура эки, иччала-дас эмбирелер аразында сүт берип болбас. Сүт дээрже уругга суг-сун эвес, а чеш болу дээрин утпас керек, иччангаш ону уругга чогуур кемчөл өзугаар бээр ужурут.

Ижин-шөйүдү аарымын баштайгы демдектери көстүп келерге доп-дораан эмчиге баар болза эки. Чик аарыг аартай берип болур болгай. Оң-биле кады не кижжи болза эмчиге чедириниң мурунда уругга дуза чедирерин билер болуру чүгүдө. Бир эвес уругга кыжыкташкын эгелеш болза, ону 6—12 шак иштинде чегерейн аштадыр керек. Ол аштадымышын үезинде хайндырган соодуп каан, чыгыр чок сугну бичелеп уругчу берип турары эргежок тутула.

Уругта дышты берип—ону арыг орун-дөккөчө чыгыртам, чик тынар төлөөдө сонган азымды чутула. Уругну илпидир шарымас. Уругнуң буттары соок болуру болза грелка-биле азы чымыг сүт куткан донга-биле чымыглар керек. Сүт төтүлбө-биле доңганы тырай дугулар. 6—12 шак иштинде аштатканынын соонда бичелеп чегерип эгелеш болур. Ижин-шөйүдү аарымын үезинде эң дээрэ чешиниң сүдү чок болза, эске ылавыла кады кижинден эмг сүдүн тывар ужурут. Ол тывылайып бээр болза, чаа сагган инең сүдүн суг-биле ден кылдыр ховаш, ону хайндырарган, уругга бээр. Ону бөөрдө, сооткаш, 2 шак болгаш-ла 2-2 шопулакты берип турар.

Ижин-шөйүдү аарымы болганда уругну сугга эжидирери коңчү ажалыг болур. Уруг чынар өрөөлгө силп тургузар, хирлп чөргөкчелерин доп-дораан чүр, иччаарга чуурунун мурунда өттүрүп каан хеп чүдүн хууга азы бакка суулааш дугулап каар керек, ош башка анаа ымыраалар хонут, халдыарын эске уругларга халдашып болур.

Уругну чутган сапында, база оң хирлп хевирге дегген самнында, холду саваннап турган мак чүрү. Устунде айткан бүтү смелерин ылавы-биле күсөдир чорук болза, чаш уругларнын ижин-шөйүдү аарыгларын баш бурунгаар болдурбас арганы бээр, иччаарга уруг аарып берген болза — ош этиярыне дүргөн дузалаарын хандырар.

Эччи Н. РАДЧЕННО.

Кыдатта дээди өөрөдилгенин хөгжүлдөзи

ПЕКИН. (СЭТА). Сынхуа агентиленин дымнадып турарын өзү-гаар алырга, чурттуң дээди өөрөдилге черлеринге 60 чымын 148 муң кижжи хүлөөп алдынтан, ол болза өнөр чымын хүлөөп алдынтан-нындан 37 хуу ажып турар. Амгы үеде чурттуң дээди өөрөдилге министрствонун эргелелинде 227 университеттер болгаш институттар бар бооп турар. Ош ангыда республиканың заводтарынын база рудниктеринин, күрүне албан черлеринин база институттарынын чанында амгы үеде 120 муң кире кижжи өөренип турар 223 кезээки

болгаш азыччо өөрөдилгенин институттары бар.

Ажылчыларнын болгаш тараачыларнын аразындан хей санымг тускай өртемингаларын белеткөөр сорулга-биле дээди өөрөдилге черлеринге суртуулар хүлөөп алырынын чаа дүрүмнерин ажылдап кылган. Ол дүрүмнерин өзүгаар ажылчы-тараачынын ортумак школаларын дооскан ажылчылар болгаш тараачылар, ол ишмаш ажылчы-тараачыларнын аразындан үнгөн кадржаан ажылдакчылар дээди өөрөдилге черлеринге киреринин шыгалдаларындан хостаар ийке-ле элөөн чингелдерин алыр.

Кадык камгалал талазы-биле МАР-нын чедишкиннери

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Кадык камгалал талазы-биле Могол Арат Республика узуг чедишкиннерин чеди алган. Беш чылдар дүргүзүндө өмчилериниң саны барык 2,5 катап өскөн. Амгы үеде бир эмчиге 1621 кижжи, а иччаарга бир фельдшерге 812 кижжи оонажып турар. Ол-ла үезин дүргүзүндө медициналык күрүне акшаландырышкынын чурттагыч бүтүрүтө ийи катап өскөн. Хоорайларга болгаш барык чурттагыч черлер бүтүрүлдө-ле эмнелге албан черлери бар. Дышта-

нылга бажынарнын, уруглар садырнын болгаш яслеринин четканы дык калбарган.

Удустуң чааза ажылчы чоннарын кадымын дугайында узуг сагыш салым турар.

МАР-нын узус ажыл-агыйн хөгжүдериңиң ур чыл планынын талазы-биле МАР-нын XIII съездинин директивалары узустун кадык камгалал хереңге ош-дас узуг перспективаларын ажыдып турар.

ГДР-де көдөө ажил-агый кооперативтеринин санынын өзүлдөзи

БЕРЛИН, июль 3. (СЭТА). Германия Демократия Республиканын тараачын чону Германиянын Социалтиктик чангыс аай партиязынын V съездинин көдөө ажил-агый кооперативтерин тургузар херекте чаа чедишкиннер-биле уткуп турар. Көдөө ажил-агый кооперативтеринин саны ГДР-де уругчу өвүп турар. Бо чымдыг эгелешкен бөөр ГДР-де 1300 ажыг чаа көдөө

ажыл-агый кооперативтери тургустунган, а өрткөн чылды дүргүзүндө чүгө 410 кооперативтер тургустунган турган. Көдөө ажил-агый кооперативтеринин саны 8 муң кире кооперативтери амгы үеде республикада бар, олар чурттуң көдөө ажил-агый шөлүңү 29 хуузуң болбаазырадып кылмып турар, деп «Нейес Даичланд» солун бижжэн.

Вьетнамнын информация агентиленин медеглели

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамнын информация агентиленин дамычы турары болза:

Камбожда королевствонун чааза Камбоджаның девискееринче муруну вьетнамчы шериглериниң човтагы халдашкынын сойгазын турар. Ол айттыр талазы-биле Вьетнамнын информация агентилени миччаар медеглээр бүрүн эртелег:

Чурттуң тускай хамаарышпас чорун бажыларын-биле болгаш Камбоджаны чечеткелли орап күрине кыллары-биле Камбожда королевствонун чааза тайбыннын болгаш хамаарышпас болурунун политиказын чорудуп келген болгаш чорудуп турар-дас. Делегейин эске-дас тайбыга ынакшыдыг узустары ишмак ол политиказын вьетнам узус байырлап дегеш турар.

Иччала-дас эске чурту болу-нуң тура соруунга мегеренче албадар сорулгалар америк империялыгистер Камбожда королевствонун политиказы таарышпайн турар. Камбоджаның королевствонун чааза тайбыннын болгаш хамаарышпас болурунун политиказында обтааларынче албадары-биле америк империялыгистер Камбоджаның кызыгаарыга кыжанышкынарнын чорударына муруну вьетнамчы шериглериниң каш удаа ажылап келгенер. Шак ындыг америк үзел-болдас нациаларнын аразына, вьет-

нам болгаш камбожда улустарын аразына көрүшпес эжеңдерек чорукту непертеринче, ол ишмак Индия-Кыдат болгаш бүтү Муруну-Чөөн Азияга дүшкүрөдди тургузарынче уланган.

Камбоджаның кызыгаарынче муруну вьетнамчы шериглериниң халдашкынын куламышкынын америк политиказынын база бир херечини болур. Ол чоруктар вьетнам улустун Камбожда узус-биле найыралды доктаамал бижжылар чүткүшүңүңгө узур бооп турар-дыр.

Америк империялыгистерниң агрессив үт-дегидишкенин сойга-дывылаш, Муруну Вьетнам биле Камбожда королевствонун аразында кызыгаар айттары сонуургалдыг талааларын тайбың чугаала-жымышкынар-биле шийтерилетинген турарынче кийгырып тур бис. Камбожда болгаш Вьетнамда узустар аразынын комиссарлары ол айттырынын шийтерилетингерине демек-деткелче кадарын күзеп турар бис.

Камбожда королевствонун тайбың болгаш хамаарышпас болурунун политиказына чексектиг күштер-биле кыжанып турар болгаш Индия-Кыдат база Муруну-Чөөн Азияга дүшкүрөдди тургузар дөң америк империялыгистерниң бузар-бас ол үзел-болды бүтү илптинин сойгалаашкынын алыр болгаш харын азым барып болдунам дээр-зине бүтүрүдиг бис.

Болгариянын Узус Республикасы. Вылчидолск болгаш Стефан Караджоск МТС-терин аразында чарыш ийи чыл чоруп турар. Станцияларнын халдырып турары эвенелер, бригадалар, ферма коллективтери, куш ажылчы кооператив-чер-ажылчы ажыл-агыйлары ол чаришта киржи турар. Чоокта чаа ийи районнарны кооператив-чер-ажылчы ажыл-агыйларынын кезигүвөр 1957 чылдагы чарыштарыны түрмесин кыллар болгаш 1958 чылдын хүлөөлгөlerini ылавылар дөш чымыларын. Социалтиктик чарыштын херезин чарган соонда чоңуң байырлаалы болган. Чурукта: байырлаал өвү. Ажылчыларнын улустун ташыларын күсөдөй турары. Фотогу Р. Парушевтин. Болгар фотография.

Де Голльдун Алжирге чораанынга

ПАРИЖ. (СЭТА). Алжирге үш ходелтуг политика-биле немец бы-хонук чораанынын сөөлүнде Францианын министрлер чөвүделенин дарагы де Голль Парижте дүүн кезе чанып келген. Де Голль Алжирнин элөөн каш узуг хоорайларынга, а ол ишмак алжир национал-хосталгалыг армияга узур демисел чорудуп турар чамдык шериг бевектеринге барып чораан. Генерал де Голльду партифель зок министр Ги Молле, шериг министр Пьер Гийома, генералдыг штабтын начальнаын генерал Эли болгаш эс-веле-дас үлөп чораанар.

Франс Пресс агентиленин диттип турарын өзугаар алырга эрге-чаргыра де Голльду киргенинин соон дарай Алжирге чораанында ош ийик чораанынга «илден шеригки-шинчи» бергени-биле ылгалды бооп турар.

Алжирден үнүп чоруп тура генерал де Голль чүве чугаалаан. Чугаалаанга Алжирин «Чаартырын узуг планы» Франция амидиралга ботандырар деп турар деп, ол медеглээр. «Алжирде 10 миллион французтар чурттап турар деп де Голль айткан, ол санга 9 миллион алжирлерин база кийргенин ол. Алжирге французтар-биле ден эр-телерин болгаш хүлөөлгөlerini тып-сып бөөри, а ол ишмак Алжириниң экономиказынын көжүлдөшине, ош узус өөрөдилгезинге ашма-ландырышкынын үндүрүп бөөрин де Голль асаан. Оң-биле кады алжир херезеңнерге сонугада эр-телерин тышырып база асаан. Алжирде национал-хосталгалыг шим-чөөшкенин чүгө шериг бажымышкынын политиказы-биле чедишкенин илпел алырынга иде-гелин ишмактыг, де Голльду чааза алжирлерге яны-бүрү алаашкынарны берип турган, үк шим-чөөшкенин чаа-шаварынын «пси-

«Де Голльдуң Алжирге бо чораанынын кол сорулгалы болза дайыннын улам идепейкелери болган... Харын оң-биле кады бижжылаашкын кыллары-биле Алжирге он-он муң чөрби харлыг французтарын чорударынын дугайында чугаа турар турар», деп «Либерасьон» содул шийип турар. Май 13-те республикага узур эргилдени кылган Алжирде чөөн барыны үзөлдиг иде-геттерге хемчөг бөрүгүзөринин талазы-биле де Голль чүгү-дас кылбаан деп ол солун санап турар. «Алжирде ам дендеп турар болук генералдар болгаш полковниктер бүтү талааларга тергидирерин боттарыга хандырганнар, иччаарга оларнын ол тергидишкенин генерал де Голль база деткөөн деп «Либерасьон» бижжип турар.

«Алжирин хей-нияти камгалалынын комитеди-биле» де Голль чарылбаан... Оода «хей-нияти камгалалынын» ол комитедини таралып дугайында айттышкынын ол берген бе иччаш? Бодунуң генералдарынын оода-ла бирөөзине корук-чурчуну хүндүлөп көөрүнү дугайы он салымдырарга бе иччаш? Черле чок!»—деп «Юманите» солун бодунуң өмүрөөзүндөн айттып турар.

АКШ-тын болгаш Канаданың аразында чаа шериг дугуржуглазы

ОТТАВА, июль 3. (СЭТА). АКШ-тын шериг-агаар күштеринин самотлетарына кыздар чүгүлү кулуп алырынга америк баазаларын Канаданың девискееринге тургузар база ажыглаар дугайында дугуржуглазы АКШ-тын болгаш Канаданың чазактарынын аразында чарданта-нын Канаданың даштыгы херектер министр Сидней Смит обиналар палатазынга дымнаткаан. Дугуржулганың негелдерин өзугаар Канаданың девискееринге баазаларын тургузарынга таарымчалыг черлерин илпел тыварынын техниктиг шийчиледерин чорударын, херек болган таварымгалда аэродромдарын тургузарын азы Канаданың аэродромнарын ажыглаарын Каттышкан

Штаттарга чөшөрөөн. Баазаларын тургузарында чер участкаларын дедир эмилде чокка Каттышкан Штаттарга бээр, ортактарын, нефть дамчылар черлерин ажыгладыр дугайында Канаданың эрге-чаргыларын хүлөөнип алган. АКШ-тын болгаш Канаданың аразында чардантагы ош шериг дугуржулганын база агаар камгалалынын америк-канада кады кооманды-дал черин тургузар дугайында жоон мурунда ат салдынган дугуржулганы Канаданың каабак хей-ниятинде чурттуң бүрүн эргезине когарал, Канаданы америк шериг черинин айымдыг үлгөдиглеринге чыгарынын кыжанышкынын кылдыр көрүп турар.

Испанияда дерзин чорук

ПАРИЖ, июль 3. (СЭТА). «Юманита» солунунун дымнадым өзү-гаар алырга, 1945—1946 чылдарда фашизмге узур ажил-чорудуга кылганы дөш буруудаттырган 20 испаннарнын херезиниң талазы-биле суд чорудуга июль 25-те Сарагоса хоорайга доозулган. Сугаттырганнарын ийли 12—12 чылдарга кара бажына, 12 кижини 3 айдан 7 чыл чедир хуусада

кара бажыга шийтедөөн, 6 кижини агарткан. «Франчош шийдеге кандыг байдалдыг болуп турарын ол суд чорудугаы көргүскөн. Уш кижилери хей чылдарын дугуржуга хорудуга олуртуп келген болгаш олар «чурум үрөөдөн» сооткаш 13 чылдар өрткөн сөөлүнде ам шийтен» деп солун бижжэн.

КАР-нын Сирия районун кызыгаарына израильчи өнүк-чөнгөлөөшкенин

ДАМАСК. (СЭТА). КАР-нын Сирия районун Израиль-биле кызыгаарында Тель-Хавьял база Делалиби деп чурттагыч чоңуң черлеринде сирийши таңымдылашкынче израиль шериглер пулеметтуг болгаш боозуг адимышкынарнын информация калдынын 3—88, харымсалгалыг секретарынын, Редантор Н. С. ШОЙГУ.

Тудуг ажылынга удуртулганы күштелдирер

Бай-Тайга районун Төзүн көдөө Советинин чоокта чаа болуп эрген 8-ки сессияны «Найырдал» колхозтун тудуг ажылынын чоруп турарынын дугайында тудуг бригадери эш Балад-оолдуң илетелин дымнап чугаашкан.

«Де-Терек» колхоз-биле улуттар каттышкан артель бо чымын илптин-биле 130 чуртталга бажынарын, 2230 ажыг баш мал кыры чангыс аай хевиринин 16 кааржааларын тудар планын тургаш, июльнун төнүзүгүнө чедир чүгө 34 чуртталга бажынарын, 10 кааржааларын тудуван, тугубу, чугай бүтүрер ажылды амдыга чедир

эгелеп чорутпайн келгенин колхоз баштаар черинин (дарагын Адыгбай) узуг четпес ажыгы деп, депутаттар шынгын илередиң демдеглөөнер.

Тудуг бригадасына 170 кижини ажылдадыр, анда 3 автомашиналарын, 32 айт, 9 терсени быжыглап бээр деп колхоз баштаар чери төлөвилөөн болза-дас, а херек кырында тус-тус кижилеринин ажыдаар участкаларын тодаргайлаван болган.

Ажыл кылып шыдар колхозчуларын күш-ажыга багай организаастаанындан Балын-оол, Байыр,

Маажым, Айыкы, Калк-оол, Апаңдай болгаш өске-дас чамдык кижилер колхоз будурулгезинге ажылдавайды, хуузунда ажылчанче чайлыш чоруп бергенин сессиянын киржичилери чиди-биле буруу шаан көргөн.

Тудутуна темпизин күштелдирип, ол ажылга колхозчуларын чеп организаастаар, бүтү колхозчу өрөгелерин өгелерден бажындарже кийер сорулганы дүргөн ботандырар хемчеглерин айткан шийтерини сессия хүлөөп алган.

А. НОРЖУН.

Германиянын Федеративт Республикасы. Бундесвернин атомунуң чеп сек-биле «сегезазыринге удурланган чыскаал июльнун ортан үезинде Галловеге (Саксония) болган, анда 40 муң кижжи киршикен. Атомунуң чеп-сегезазырин талазы-биле чоңуң саналым алыры чорудар дугайында хойлу төлөвилөөн алдым Саксония деп черин Ландтагында чугаала-жыл кооруну муруну чарында «атомунуң өлүмге узур демиселдин» тус черде комитеди ол чыскаалды организаастаан.

Чурукта: чыскаалчыларын одурулары. Ийини одуруда Алдым